B.Com A/C

SY B.Com III 2017 Regular

Q.P. Code: 23792

[Time: Three Hours] **[Marks:100]**

Please check whether you have got the right question paper.

NOTE:
1. All questions are compulsory.
2. Q.1 and Q.6 carry 20 marks each.
3. Q.2, Q.3, Q.4 and Q.5 carry 15 marks each.
4. Use of simple calculator is allowed.

Q 1) (A) Fill in the blanks with proper words: (Answer any 10) **(10)**

1. In dissolution of partnership firm all assets are transferred to Realization A/c__________ side.
2. Debit balance on Realisation A/c represents ___________.
3. On Amalgamation ________ assets are transferred to partners capital Accounts.
4. Partnership firm has_________ liability.
5. If asset is depreciated Realisation A/c is _________.
6. Trade Mark is a _______ assets.
7. Return Inward is deducted from __________.
8. Payment made in advance is shown on _________ side of balance sheet.
9. Goodwill written off in the books of new firm is debited to ________ Account.
10. The balance due to retiring partner is transferred to his _______ account until final settlement.
11. After all external liabilities are paid the balance cash is paid to the partners as per _________ method.
12. On dissolution of firm payment of unrecorded liability is debited to _________ account.

(B). Match the following: (Answer any 10) **(10)**

Column 'A'	Column 'B'
1) Dues to employees	a) 12 % p .a
2) Fluctuating Capital Method	b) Distributed among the partners
3) Excess capital method	c) Closing stock
4) Amalgamation of firms	d) Liability
5) Purchase Consideration	e) created after payment of external liability
6) Loose tools	f) 6 % p.a
7) Preferential liability	g) Income tax dues
8) Interest on Partner's Loan	h) Not a fixed asset
9) Reserve for contingent Liabilities	i) Amount payable by purchasing company
10) Income received in advance	j) Purchase Consideration
11) Unsold stock at the end of the year	k) Highest Relative Capital method.
12)General Reserve	l) Separate current A/c is not opened
	m)Preferential Liability

8E64A6C777B7BF8F62416DE6F71A0EA8

Q.2 The Following is the Trial balance of a firm as on 31st March 2017. **(15)**

Particulars	**Debit (Amount)**	**Particulars**	**Credit (Amount)**
Drawings:		Capital Accounts:	
Ajay	12,000	Ajay	30,000
Vijay	12,000	Vijay	30,000
Sanjay	12,000	Sanjay	30,000
Purchases	1,56,000	Sales	2,94,000
Return inward	2,400	Return Outward	2,000
Stock	24,000	RDD	8,800
Salary	27,000	Bank Loan	20,000
Office Expenses	16,500	Creditors	76,500
Bad Debts	2,100	Bills Payable	8,700
Carriage Inward	4,500		
Carriage Outward	6,750		
Debtors	1,00,000		
Bills Receivables	3,250		
Bank	8,000		
Cash	2,500		
Investments	25,000		
Premises	50,000		
Machinery	36,000		
	5,00,000		**5,00,000**

On 1st October 2016, Ajay Retired and the following adjustments were agreed upon:

1. Goodwill of Rs.90,000 was brought into the books of accounts.
2. Furniture worth Rs. 20,000 was purchased on 30th June 2016, but the invoice was not recorded in the books.
3. Balance in Ajay's Accounts after making all adjustments was to be transferred to his loan account carrying interest @16%.
4. Closing stock was valued @42,000.
5. Depreciate machinery by 10%, Premises by 5% and Furniture by 5% p.a.
6. Provide interest on capital @10%.

Prepare Trading and Profit & loss Account for the year ended 31st March 2017,

OR

Q.P. Code: 23792

Q.2. **(15)**

Krishna was carrying on business as a wholesale business man. He closes his books of accounts by 31st March every year. Arjun was his Manager on a monthly salary of Rs.2,000 till 30th September 2016; and from 1st October 2016, it was agreed that he will be admitted as partner with 1/3rd share in profit and loss without any salary.

The books of the firm yielded the following Trail Balance at the end of the year on 31st March 2017.

Details	**Debit (Amount)**	**Credit (Amount)**
Krishna's Drawing and capital	20,000	37,000
Purchase and Sales	2,10,000	3,30,000
Debtors and Creditors	15,000	8,700
Furniture and Fittings	9,000	
Motor car	15,000	
Stock (01-04-2016)	30,000	
Bank	15,000	
Cash	900	
Salaries	15,000	
Advertising and Selling expenses	33,000	
Professional Charges	2,400	
Rent	6,400	
Prepaid Rent	400	
Bills Receivable and Bills Payable	8,900	5,300
	3,81,000	3,81,000

The Following additional information is available:

1. Purchases were Rs.1,00,000 upto 30th September 2016.
2. Sales during the first six months of the year were Rs.1,10,000.
3. Stock on 30th September 2016, and 31st March 2017 was Rs.50,000 and Rs.20,000 Respectively.
4. Furniture and Fittings are to be depreciated @10% and Motor Car @ 20%.
5. Rent which was Rs.450 per month upto 30th November 2016, was increased to Rs.600 per month. From 1s December. 2016.

You are required to prepare Trading and Profit and Loss account in Columnar Form.

8E64A6C777B7BF8F62416DE6F71A0EA8

Q.P. Code: 23792

Q 3) **(15)**

P, Q and R are partners of M/s. Piku Stationers, sharing Profits and Losses in the ratio of 1:1:2.

On 30th June, 2017. They decided to dissolve their firm when their Balance sheet was as under –

LIABILITIES	Rs.	ASSETS	Rs.
Capital - P	2,40,000	Goodwill	1,20,000
Q	1,60,000	Building	2,40,000
R	3,00,000	Plant	2,68,000
General Reserve	80,000	Stock	1,23,000
Loan From Q	40,000	Debtors	1,80,000
Sundry Creditors	1,60,000	Bills Receivable	37,000
		Bank	12,000
	9,80,000		9,80,000

The realisation and expenses of realisation were as stated below:

Date	Realisation	Expenses
31st July	1,10,000	2,000
31st August	3,40,000	10,000
30th September	3,50,000	5,000
31st October	1,62,000	3,000

You are required to prepare statement to show the piecemeal distribution of cash available under Highest Relative Capital Method.

OR

Q 3). **(15)**

The firm of Py Ra Midas present you with the following Balance Sheet drawn as on 31st March, 2017 :

Liabilities	Rs.	Asset		Rs.
Sundry Creditors	74,000	Cash in hand		6,000
Capital Accounts :		Sundry Debtor		68,000
P	80,000	Stock in Trade		78,000
R	60,000	Machinery		1,02,000
M	54,000	Current Accounts :		
		R	8,000	
		M	6,000	14,000
	2,68,000			2,68,000

Partners shared profits and losses in the ratio of 4:3:3. Due to differences among the partners, it was decided to wind up the firm, realize the assets and distribute cash among the partners at the end of each month.

i. April 2017: Rs. 30,000 from Debtors and Rs. 40,000 by sale of stock. Expenses on Realisation Rs. 1,000.
ii. May 2017: Balances of debtors realized Rs.20,000. Balance of stock fetched Rs. 48,000.
iii. June 2017: Part of Machinery was sold for Rs. 36,000. Expenses incidental to sale Rs. 1,200.
iv. July 2017: Part of Machinery valued in the books at Rs, 10,000 was taken by P, in part discharge at an agreed value of Rs. 20,000. Balance of Machinery was sold for Rs. 60,000 (net)

Show how the amounts due to partners will be settled as per Highest Relative Capitals Method.

Q 4). The Balance Sheet of M/s. M & N, and M/s. R & S as on 31st March, 2017 were as follow:

LIABILITIES	M & N Rs.	R & S Rs.	ASSETS	M & N Rs.	R & S Rs.
Capital :			Land	36,000	47,400
M	36,000		Machinery	25,200	28,800
N	36,000		Furniture	10,800	12,600
R	-	36,000	Debtors	21,600	30,600
S	-	36,000	Stock	28,800	32,400
Creditors	54,000	36,000	Cash	3,600	1,800
Loan		39,600	Bank	7,200	5,400
Outstanding Expenses	7,200	11,400			
	1,33,200	1,59,000		1,33,200	1,59,000

The two firms decided to amalgamate and form into M/s. MNRS with effect from 31st March, 2017.

Partners would share profits and losses equally between themselves as they were doing prior to amalgamation and they agreed to following revaluation of assets and liabilities:

	M & N	R & S
Land	45,000	45,000
Machinery	30,000	32,000
Furniture	10,000	12,000
Debtors	21,000	30,000
Stock	29,000	34,000
Creditors	52,000	34,000
Loans	-	38,000
Outstanding Expenses	7,200	11,400

In addition to the above it was decided:

1. Goodwill of M & N and R & S were values at Rs. 35,000 and Rs. 20,000 respectively and it should be written off in the new firm.
2. That the reconstructed capitals of the partners would be Rs. 37,500 each. The difference, if any should be transferred to Current Account.

   You are required to show:-

   i) The accounts in the books of M/s. M & N
   ii) The opening balance sheet of the new firm. **(15)**

OR

Q 4) **(15)**

Following is the Balance Sheet of M/s Lalwani Bros. and M/s Motwani Bros. as on 31st March, 2017.

M/s. Lalwani Brothers

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Sundry Creditors	50,000	Cash in hand	12,000
Loan from Vijaya Bank	10,000	Stock in Trade	58,000
Capital :		Furniture and Fixtures	20,000
Anil	1,00,000	Office Premises	90,000
Sunil	50,000	Debtors	30,000
	2,10,000		2,10,000

M/s. Motwani Brothers

Balance Sheet

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Sundry Creditors	60,000	Cash in hand	16,000
Capital :		Stock in Trade	44,000
Ajay	60,000	Sundry Debtors	50,000
vijay	40,000	Furniture and Fittings	10,000
		5% National Savings Certificate	40,000
	1,60,000		1,60,000

They shared profits & losses in proportion to their capitals. They decided to amalgamate their business with effect from 1st April, 2017, as per the following terms and conditions:

1. That the name of the new firm shall be VANEE TRADING CORPORATION.
2. That the Vijaya Bank Loan be repaid.
3. That the 5% National Saving Certificate not to be taken over by new firm to be distributed between partners equally at Book Value.
4. That Goodwill of M/s Lalwani Bros. and M/s. Motwani Bros fixed at Rs. 21,000 and Rs. 25,000 respectively.
5. That office premises are valued at Rs. 99,000.
6. That stock in trade of M/s Lalwani Bros. be reduced by 9,000 and that of M/s. Motwani Bros. increased by Rs. 5,000

7. That a reserve for Bad debts be created at the rate of 5% on debts of both the firms.
8. That the total capital of the "Vanee Trading Corporation" will be Rs. 1,80,000 and the capital of each partner will be in his profit sharing ratio which will be as follows : Anil 30%, Ajay 30%, Sunil 20%, Vijay 20%
   The differances if any, should be transferred to current account.
9. Goodwill account in the new firm should be written off.

   You are required to close the books of M/s Lalwani Bros and prepare balance sheet of VANEE TRADING CORPORATION as on 1st April, 2017.

Q5. **(15)**

Veena and Neena are carrying on business in the name of Veena & co, sharing profit in the ratio of 2:3. On 31st March 2017 their Balance Sheet was:

Liabilities	Amount	Assets	Amount
Neena A/c	88,000	Property	72,000
Veena A/c	60,000	Stock	40,000
General Reserve	24,000	Debtors	48,000
Loan- Neena	16,000	Machinery	60,000
Bank Overdraft	32,000	Advances	8,000
Creditors	20,000	Cash/Bank	12,000
	2,40,000		2,40,000

On the same date Veena Pvt. Ltd was incorporated to take over the running business of Veena & Co, on the following terms.

1. Goodwill of the firm is to be valued at 2 years purchase of average profits of past Five years. The firm used to transfer Rs.4,000 every year to General Reserves. The profit after above transfer were Rs.12,800, Rs.14,000, Rs. 15,000, Rs.14200 and Rs. 15,400
2. Machinery is overvalued by Rs 6,000 and property is undervalued by Rs.8,000 other assets and liabilities except Loan of Neena are taken over at book value.
3. The Company decided to allot
   (a) 12% preference shares to that partners who has excess capital after all necessary adjustments to the extent of such amount.
   (b) Equity shares for the balance amount payable.
4. The face value of shares is Rs.10.

Show necessary Journal Entries in the books of both parties to the above agreement.

OR

Q5. **(15)**

Ajit and Sujit were partners sharing profits and losses in the ratio of 2:1. Their Balance sheet as on 31-03-2017 showed the following positions.

Liabilities	Amount	Assets	Amount
Capital Accounts:		Freehold Premises	62,000
Ajit	50,000	Plant and Machinery	18,000
Sujit	40,000	Stock	32,000
Current Accounts:		Book Debt	41,000
Ajit	26,000	Bank PNB	45,000
Sujit	18,000		
Ajit's Loan Account	40,000		
Accounts Payable	24,000		
	1,98,000		**1,98,000**

The partner's wishing to dissolve the firm. Accepted the offer of Majestic Ltd to acquire the stock and fixed assets at an inclusive price of Rs.1,40,000.

The Purchase consideration was to be satisfied by-

1. A cash payment of Rs.35,000
2. By allotment to the partners 6,000, 6% preference shares of Rs.10 each valued at Rs.8 per share.
3. 57,000 ordinary shares of Rs. 1 each.

The book debts realized Rs.38,000 and Accounts payable were settled by Rs.22,000.

The partners agreed that the following should be the basis of distribution on dissolution of partnership.

(a) Ajit to be allotted preference shares in settlement of his loan, the remaining preference shares being allotted equally to them.
(b) The ordinary shares to be allotted in the ratio of profit sharing.
(c) The Balance to be paid in cash.

You are required to prepare:-

1. Realisation Account
2. Partners capital and Current Accounts separately.
3. Majestic Ltd. Account
4. Cash Account.

Q.6. (a) What is the Accounting Procedure for accounting of Amalgamation of Firm in the books of Amalgamating firms? **(10)**

(b) What are the Adjustments in final accounts of a firm? **(10)**

OR

Q6. Short Notes (Answer any Four) **(20)**

a) Net Asset Method of purchase consideration	b) Proportionate capital Method
c) Death of Partner	d) Interest on Partners Loan.
e) Fluctuating Capital	f) Accounting Procedure in the books of purchasing company.

****

Q.P.Code : 23792

(मराठी रुपांतर)

वेळ: ३ तास **गुण: १००**

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) प्रश्न क्र. १ व ६ यांना प्रत्येकी २० गुण आहेत.

3) प्रश्न क्र. २, ३, ४, व ५ यांना प्रत्येकी १५ गुण आहेत.

४) साधे गणकयंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.

५) इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानवी.

प्र. १ अ. रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा (कोणत्याही १०) **(१०)**

१. भागीदारी संस्थेच्या विलीनीकरणात सर्व मालमत्ता रोखीकरण खात्याच्या ----------बाजूस हस्तांतरित केल्या जातात.

२. रोखीकरण खात्याची नावे शिल्लक ----------प्रतिनिधित्व करते.

३. एकत्रीकणात _________ मालमत्ता भागीदाराच्या भांडवल खात्यात हस्तांतरीत केले जातात.

४. भागीदारी संस्थेचे दायित्व------- असते.

५. मालमत्ता जर घसारा आकारणी केलेली असेल तर रोखीकरण खात्याला --------होते.

६. ट्रेड मार्क एक ________ मालमत्ता आहे.

७. आवक परतावा __________ पासून वजा केला जातो.

८. आगाऊ दिलेले देणे ताळेबंदाच्या __________ बाजूला दर्शविले जाते.

९. नविन कंपनीच्या पुस्तकातून खातेबाद केलेले नावलौकिक _________ खात्याला नावे केले जाते.

१०. निवृत्त झालेल्या भागीदाराला देणे असलेली शिल्लक शेवटची सेटलमेंट होईपर्यंत त्याच्या ________ खात्यात हस्तांतरित केली जाते.

११. सर्व बाह्य देयता भागविल्यानंतर शिल्लक रक्कम भागीदारांना ___________ पद्धतीनुसार भागीदारांना दिली जाते.

१२. संस्थेच्या विलीनीकरणाच्यावेळी नोंद नसलेल्या भागाविलेली देणी ___________ खात्यात डेबिट करण्यात येतात.

ब) जोड्या लावा: (कोणत्याही १०) (१०)

	कॉलम अ		कॉलम ब
१	कर्मचाऱ्यांची देणी	१	१२% प्रती वर्ष
२	अस्थिर भांडवल पद्धत	२	भागीदारांमध्ये वाटतात
३	अतिरिक्त भांडवल पध्दत	३	शेवटची शिल्लक
४	संस्थेचे एकत्रीकरण	४	देयता
५	खरेदी मोबदला	५	बाह्य देयता भागविल्यानंतर निर्मिती
६	लूज टूल्स	६	६% प्रती वर्ष
७	प्राधान्य देयाता	७	देणे आयकर
८	भागीदाराच्या कर्जावरील व्याज	८	स्थिर मालमत्ता नाही
९	अचानक देयते साठी निधी	९	खरेदीदार कंपनीकडून देणे असलेली रक्कम
१०	आगाऊ मिळालेले उत्पन्न	१०	खरेदी मोबदला
११	वर्षाआखेरीचा न विकलेला साठा	११	सर्वोच्च संबंध भांडवल पद्धत
१२	सर्वसाधारण निधी	१२	स्वतंत्र चालू खाते उघडले जात नाही
		१३	प्राधान्य देयाता

प्र. २ खाली संस्थेचे ३१ मार्च २०१७ चे तेरीज पत्रक दिले आहे: (१५)

नावे शिल्लक	रक्कम	जमा शिल्लक	रक्कम
उचल		भांडवल खाती	
अजय	१२,०००		
विजय	१२,०००		
संजय	१२,०००		
खरेदी	१,५६,०००	अजय	३०,०००
विक्री परत	२,४००	विजय	३०,०००
मालसाठा	२४,०००	संजय	३०,०००
वेतन	२७,०००	विक्री	२,९४,०००
कार्यालयीन खर्च	१६,५००	खरेदी परत	२,०००
बुडीत कर्ज	२,१००	शाशंक कृणाको साठी तरतूद	८,८००
अंतर्गत वाहतूक खर्च	४,५००	बँक कर्ज	२०,०००
बहिर्गत वाहतूक खर्च	६,७५०	धनको	७६,५००
ऋणको	१,००,०००	देणे हुंड्या	८,७००
येणे हुंड्या	३,२५०		
बँक	८,०००		
रोकड	२,५००		
गुंतवणूक	२५,०००		

Q.P.Code : 23792

इमारत	५०,०००		
यंत्रसामग्री	३६,०००		
एकूण	**५,००,०००**	**एकूण**	**५,००,०००**

१ ऑक्टोबर २०१६ ला अजय निवृत्त झाला. त्यावेळी खालील समायोजन केले गेले:

१. रू. ९०,००० चे नालौकिक खाते पुस्तकामध्ये आणले गेले.

२. ३० जुने २०१६ ला रु. २०,००० किमतीचे फर्निचरची खरेदी केले होते, परंतु पुस्तकांमध्ये त्याची नोंद केली गेली नाही.

३. सर्व समायोजन केल्या नंतर अजयच्या खात्यातील बॅलन्स 16% व्याजाने त्याच्या कर्ज खात्यात हस्तांतरित केला.

४. अंतिम मालासाठ्याची किंमत ४२,००० रुपये आहे.

५. यंत्रसामग्री वर १०% ने, इमारतीवर ५% ने आणि फर्निचर वर ५% ने घसारा आकारला.

६०. भांडवलावर १०% व्याज द्या.

३१ मार्च २०१७ ला संपलेल्या वर्षासाठी व्यापारी आणि नफा व तोटा खाते तयार करा.

किंवा

प्र.२ कृष्णा हा घाऊक व्यापारी होता. ३१ मार्चला तो त्याचे पुस्तके बंद करतो. ३० सप्टेंबर २०१६ पर्यंत अर्जुन हा दरमहा रू. २००० पगारावर व्यवस्थापक होता. १ ऑक्टोबरला त्याला नफा तोट्यात १/३ इतका वाटा देऊन कोणताही पगार न देता व्यवसायात भागीदार म्हणून घ्यायचे ठरले. खाली ३१ मार्च २०१७ चे तेरीज पत्रक दिले आहे: (१५)

तपशील	नावे रू.	जमा रू.
कृष्णाचे उचल आणि भांडवल	२०,०००	३७,०००
खरेदी आणि विक्री	२,१०,०००	३,३०,०००
ऋणको आणि धनको	१५,०००	८,७००
फर्निचर	९,०००	
मोटर कार	१५,०००	
मालसाठा (०१/०४/२०१६)	३०,०००	
बँक	१५,०००	
रोकड	९००	
वेतन	१५,०००	
जाहिरात आणि विक्री खर्च	३३,०००	
व्यावसाईक शुल्क	२,४००	
भाडे	६,४००	
आगाऊ दिलेले भाडे	४००	
येणे हुंड्या आणि देणे हुंड्या	८,९००	५,३००
एकूण	**३,८१,०००**	**३,८१,०००**

खालील अतिरिक्त माहिती उपलब्ध आहे:

१. ३० सप्टेंबर २०१६ पर्यंतची खरेदी १,००,००० रुपये होती.
२. वर्षातील पहिल्या सहा महिन्यांत विक्री रु.१,१०,००० होती.
३. ३० सप्टेंबर २०१६ आणि ३१ मार्च २०१७ रोजी अनुक्रमे रु .५०,००० आणि रू. २०,००० इतका मालासाठ होता.
४. फर्निचर आणि फिटिंग्ज वर १०% ने आणि मोटार कार वर २०% ने घसारा आकारला.
५. ३० नोव्हेंबर २०१६ पर्यंत दरमहा ४५० रुपये इतके भाडे होते ते १ डिसेंबर २०१६ पासून दरमहा रु.६०० पर्यंत गेले.

आपल्याला व्यापारी आणि नफा आणि तोटा खाते स्तंभाच्या स्वरूपात तयार करायचे आहे.

प्र. ३ पी, क्यु आणि आर हे मेसर्स पिकू स्टेशनर्स मध्ये भागीदार असून नफा व तोट्याची वाटणी १:१:२ या प्रमाणात करतात. त्यांनी ३० जुन २०१७ रोजी भागीदारी संस्थेचे विसर्जन करावयाचे ठरविले त्यावेळी त्यांचे ताळेबंद खालील प्रमाणे होते: (१५)

ताळेबंद ३१ मार्च २०१७

देयता	रक्कम रु.	मालमत्ता	रक्कम रु.
भांडवल खाते		नावलौकिक	१,२०,०००
पी	२,४०,०००		
क्यु	१,६०,०००		
आर	३,००,०००		
साधारण निधी	८०,०००	इमारत	२,४०,०००
क्यू कडून कर्ज	४०,०००	सयंत्र	२,६८,०००
धनको	१,६०,०००	मालसाठा	१,२३,०००
		ऋणको	१,८०,०००
		येणे हुंड्या	३७,०००
		बॅंक शिल्लक	१२,०००
	९,८०,०००		९,८०,०००

रोखीकरण आणि रोखीकरण खर्च खाली दिला आहे.

तारीख	रोखीकरण	खर्च
३१ जुलै	१,१०,०००	२,०००
३१ ऑगस्ट	३,४०,०००	१०,०००
३० सप्टेंबर	३,५०,०००	५,०००
३१ ऑक्टोबर	१,६२,०००	३,०००

सर्वोच्च रिलेटिव्ह भांडवल पध्दत वापरून उपलब्ध रोख रकमेचे वितरण दर्शविण्यासाठी आपल्याला पत्रक तयार करायचे आहे.

किंवा

प्र. ३ पी रा मिडास या संस्थेने तुम्हाला ३१ मार्च २०१७ चे ताळेबंद दिले आहे: **(१५)**

देयता	रक्कम रु.	मालमत्ता	रक्कम रु.
धनको	७४,०००	रोकड	६,०००
भांडवल खाते		ऋणको	६८,०००
पी	८०,०००	मालसाठा	७८,०००
आर	६०,०००	सयंत्र	१,०२,०००
एम	५४,०००	चालू खाती	
		आर ८,०००	
		एम ६,०००	१४,०००
	२,६८,०००		२,६८,०००

भागीदारांनी ४:३:३ या गुणोत्तरांमध्ये नफा आणि तोट्याचे वाटप केला आहे. भागीदारांमधील मतभेदांमुळे संस्था बंद करण्याचे ठरले. प्रत्येक महिन्याच्या शेवटी मालमत्तेचे रोखीकरण करून भागीदारांमध्ये रोख रक्कम वितरीत करण्याचे निश्चित करण्यात आले.

१. एप्रिल २०१७: रु. ३०,००० चे कृणको आणि रू. ४०,००० च्या मालसाठ्याची विक्री. रोखीकरण खर्च रु. १,०००
२. मे २०१७: रु. २०,००० चे शिल्लक कृणको वसूल झाले. उरलेल्या मालासाठ्याच्या विक्रीतून रू. ४८,००० जमा झाले.
3. जून २०१७: सयंत्राचा भाग रू.३६,००० विकला. विक्रीसाठी आकस्मिक खर्च रू. १,२०० झाला.
४. जुलै २०१७: सयंत्राचा रू. १०,००० पुस्तकी किमतीचा भाग पी ने रू. २०,००० या ठरलेल्या किमतीला घेतला. शिल्लक सयंत्र किंमत रु. ६०,००० (निव्वळ) ला विकले.

सर्वोच्च रिलेटिव्ह भांडवल पध्दत वापरून भागीदारांना देणे असलेली रक्कम भागवली जाईल ते दाखवा.

प्र. ४ ३१ मार्च २०१७ रोजी मेसर्स एम आणि एन, आणि मेसर्स आर आणि एस यांचे ताळेबंद खालील प्रमाणे होते: **(१५)**

देयता	एम एन रू.	आर एस रू.	मालमत्ता	एम एन रू.	आर एस रू.
भांडवल खाते			जमीन	३६,०००	४७,४००
एम	३६,०००				
एन	३६,०००				
आर		३६,०००			
एस		३६,०००			
धनको	५४,०००	३६,०००	यंत्रसामग्री	२५,२००	२८,८००
कर्ज	--------	३९,६००	फर्निचर	१०,८००	१२,६००
देणे खर्च	७,२००	११,४००	ऋणको	२१,६००	३०,६००
			मालसाठा	२८,८००	३२,४००
			रोकड	३,६००	१,८००
			बँक	७,२००	५,४००
	१,३३,२००	**१,५९,०००**		**१,३३,२००**	**१,५९,०००**

या दोन संस्थांनी ३१ मार्च २०१७ रोजी मेसर्स एमएनआरएस या नावाने एकत्रीकरण करायचे ठरविले. एकत्रीकरणाचपुर्विप्रमाणेच भागीदार नफा तोट्याची वाटणी समान प्रमाणात करतील असे ठरले. ते खालील प्रमाणे मालमत्ता व देयातेच्या पुनर्मुल्याकनाला तयार झाले:

	एम एन रू.	आर एस रू.
जमीन	४५,०००	४५,०००
यंत्रसामग्री	३०,०००	३२,०००
फर्निचर	१०,०००	१२,०००
कृणको	२१,०००	३०,०००
मालसाठा	२९,०००	३४,०००
धनको	५२,०००	३४,०००
कर्ज	------	३८,०००
देणे खर्च	७,२००	११,४००

वरील बाबी व्यतिरिक्त असे ठरले कि:

१. एम आणि एन, आणि आर आणि एस यांचा नावलौकिकाचे मुल्यांकन अनुक्रमे रू. ३५,००० आणि रू. २०,००० केले आणि नवीन संस्थेच्या पुस्तकातून तो खाते बाह्य करावा.

२. भागीदारांची पुनर्रचित भांडवले प्रत्येकी रू. ३७,५०० इतकी असतील. जर काही फरक असेल तर तो चालू खात्याला वर्ग करावा.

तयार करा:

१. मेसर्स एम आणि एन यांच्या पुस्तकात खाती

२. नवीन संस्थेचा आरंभीचा ताळेबंद.

Q.P.Code : 23792

किंवा

प्र. ४ खाली मेसर्स लालवाणी ब्रदर्स आणि मेसर्स मोटवानी ब्रदर्स यांचे ३१ मार्च २०१७ चे ताळेबंद दिले आहेत: **(१५)**

मेसर्स लालवाणी ब्रदर्सचा ताळेबंद

देयता	रक्कम रु.	मालमत्ता	रक्कम रु.
धनको	५०,०००	रोकड	१२,०००
विजया बँक कर्ज	१०,०००	मालसाठ	५८,०००
भांडवल		फर्निचर आणि फिक्चर	२०,०००
अनिल	१,००,०००	ऑफीस इमारत	९०,०००
सुनील	५०,०००	ऋणको	३०,०००
	२,१०,०००		**२,१०,०००**

मेसर्स मोटवानी ब्रदर्सचा ताळेबंद

देयता	रक्कम रु.	मालमत्ता	रक्कम रु.
धनको	६०,०००	रोकड	१६,०००
भांडवल		मालसाठ	४४,०००
अजय	६०,०००	ऋणको	५०,०००
विजय	४०,०००	फर्निचर आणि फिक्चर	१०,०००
		५% राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे	४०,०००
	१,६०,०००		**१,६०,०००**

ते नफा तोट्याची वाटणी भांडवलाच्या प्रमाणात करतील. त्यांनी १ एप्रिल २०१७ पासून त्यांच्या व्यवसायाचे एकत्रीकरण खालील अटी आणि शर्ती नुसार करण्याचे ठरविले:

१. नवीन संस्थेचे नाव वाणी ट्रेडिंग कार्पोरेशन असेल.
२. विजया बँक कर्ज परत केले जाईल
३. ५% राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे नवीन संस्था घेणार नाही भागीदारांमधे त्याच्या पुस्तकी किमतीनुसार समप्रमाणात वाटप करावे.
४. मेसर्स लालवाणी ब्रदर्स आणि मेसर्स मोटवानी ब्रदर्स यांच्या नावलौकिकाचे मुल्यांकन अनुक्रमे रू. २१,००० आणि रू. २५,००० केले.
५. ऑफीस इमारतिचे मुल्यांकन रस. ९९,००० आहे
६. मेसर्स लालवाणी ब्रदर्स यांचा मालासाठ रू. ९,००० नि कमी केला तर मेसर्स मोटवानी ब्रदर्स यांचा मालासाठ रू. ५,००० नि वाढविला.
७. दोन्ही संस्थासाठी बुडीत कर्ज तरतूद ऋणकोवर ५% करावी.

Q.P.Code : 23792

८. वाणी ट्रेडिंग कार्पोरेशनचे एकूण भांडवल रू. १,८०,००० असेल आणि प्रत्येक भागीदाराचे भांडवल त्यांच्या नफा वाटप प्रमाणात असेल ते खालील प्रमाणे असेल:
अनिल ३०%. अजय ३०%, सुनील २०% आणि विजय २०%
जर काही फरक असेल तर तो चालू खात्याला वर्ग करावा.

९. नावलौकिकाचे खाते नवीन संस्थेच्या पुस्तकातून खाते बाह्य करावे.

तुम्हाला मेसर्स लालवाणी ब्रदर्सची पुस्तके बंद करावयाची आहेत आणि वाणी ट्रेडिंग कार्पोरेशनचे १ एप्रिल २०१७ चे ताळेबंद काढायचे आहे.

प्र.५ वीणा आणि नीना या विणा & कंपनी या नावाने व्यवसाय करत आहेत आणि नफ्याची वाटणी २:३ या प्रमाणात करतात. ३१ मार्च २०१७ रोजी यांचे ताळेबंद खालील प्रमाणे होते: **(१५)**

देयता	रक्कम रु.	मालमत्ता	रक्कम रु.
नीना खाते	८८,०००	संपत्ती	७२,०००
वीणा खाते	६०,०००	मालसाठा	४०,०००
साधारण निधी	२४,०००	ऋणको	४८,०००
कर्ज नीना	१६,०००	सयंत्र	६०,०००
बँक अधिकर्ष सवलत	३२,०००	आडव्हान्स	८,०००
धनको	२०,०००	रोख आणि बँक शिल्लक	१२,०००
	२,४०,०००		**२,४०,०००**

त्याच दिवशी वीणा प्रायव्हेट ली. ची स्थापना विणा & कंपनी चा चालू व्यवसाय खालील अटींवर घेण्यासाठी झाली:

१. संस्थेचे नावलौकिकाचे मुल्यांकन गेल्या ५ वर्ष्याच्या सरासरी नफ्याच्या दुपटी इतके ठरले. संस्था दरवर्षी रू. ४,००० साधारण निधीला वर्ग करते. याप्रमाणे वर्ग केल्यानंतरचे नफे अनुक्रमे रू. १२,८०० रू. १४,००० रू. १५,००० रू. १४,२०० रू. १५,४०० होते.

२. सयंत्राची किंमत रू. ६,००० नी जास्त टर संपत्तीची किंमत रू. ८,००० नी कमी दाखवली गेली आहे. नीनाच्या कर्जाशिवाय इतर मालमत्ता आणि देयता पुस्तकी किमतीने घेतल्या.

३. कंपनीने वितरण करायचे ठरविले:
अ) १२% अग्रहाक्काचे भाग अशा भागीदाराला द्यावे ज्याचे सर्व समायोजन केल्यानंतर अतिरिक्त भांडवल आहे.
आ) शिल्लक रकमेसाठी समभाग

४. भागांची दर्शनी किंमत रू. १० आहे. वरील करारासाठी दोन्ही कंपनीच्या पुस्तकात जर्नल एन्ट्री करा.

किंवा

प्र. ५ अजित आणि सुजित हे भागीदार नफा तोट्याची वाटणी अनुक्रमे २:१ या प्रमाणात करत त्यांचे ३१ मार्च २०१७ चे ताळेबंद दिले आहेत: **(१५)**

देयता	रक्कम रु.	मालमत्ता	रक्कम रु.
भांडवल खाते अजित सुजित	 ५०,००० ४०,०००	इमारत	६२,०००
चालू खाती अजित सुजित	 २६,००० १८,०००	यंत्रसामग्री	१८,०००
अजित कर्ज खाते	४०,०००	मालसाठा	३२,०००
धनको	२४,०००	ऋणको	४१,०००
		बँक पीएनबी	४५,०००
	१,९८,०००		**१,९८,०००**

भागीदार संस्थेचे विसर्जन करत आहेत. मॅजेस्टीक ली. ची मालसाठा आणि स्थिर मालमत्ता एकूण रू. १,४०,००० किमतीला खरेदी करण्याची ऑफर स्वीकारली.

खरेदी मोबदला खालील प्रमाणे दिला:

१. रू. ३५,००० रोख दिले.

२. भागधारकांना ६,००० इतके प्रत्येकी १० रू. दर्शनी किमतीचे ६% अग्रहाक्काचे भाग रू. ८ ला एक या दराने वितरीत केले.

३. ५७,००० समभाग प्रत्येकी रू. १ किमतीचे.

ऋणकोकडून रू. ३८,००० वसूल झाले. धनाकोना रू. २२,००० दिले.

संस्थेच्या विसर्जनाच्यावेळी खालील प्रमाणे विभाजन करणेसाठी भागधारक तयार झाले.

१. अजितचे कर्ज खाते भागाविनेसाठी त्याला तितक्या किमतीचे अग्रहाक्काचे भाग दिले.

२. नफा तोट्याची वाटपाच्या प्रमाणात समभागांचे वाटप केले.

३. शिल्लक रोख रकमेत भागवली.

तयार करा:

१. रोखीकरण खाते.

२. भागधारकांचे भांडवल आणि चालु खाती.

३. मॅजेस्टीक ली. खाते

४. रोकड खाते.

प्र. ६ अ) संस्थेचे एकत्रिकरण करणेची एकत्रिकरण होणाऱ्या संस्थेच्या पुस्तकातील लेखकर्म प्रक्रिया काय आहे? (१०)

ब) अंतिम पत्रके तयार करतान संस्थेला काय समायोजन करावे लागते? (१०)

किंवा

प्र. ६ थोडक्यात टिप लिहा: (कोणत्याही ४) (२०)

१. खरेदी मोबदला काढण्याची निव्वळ मालमत्ता पध्दत

२. भांडवल प्रमाण पध्दत

३. भागीदाराचा मृत्यू

४. भागीदाराच्या कर्जावरील व्याज

५. बदलते भांडवल

६. खरेदी करणाऱ्या कंपनीच्या पुस्तकातील लेखाकर्म प्रक्रिया

****

SY B.com 10 M

Q. P. Code: 23778

Time: 3 Hours **Marks: 100**

Please check whether you have got the right question paper.

N.B.: **1. All questions are compulsory.**
2. Figures to the right indicate maximum marks.

Q1. Objective Questions:

A) Choose the correct answer from the options given below (any ten): (10 Marks)

1. Henri Fayol stated _____ principles of management.
   (Ten , Twelve, Fourteen)
2. Ethos is originally a _____ word that signifies character.
   (Roman , Greek , Indian)
3. ______ skills are also known as interpersonal skills.
   (Technical , Human Relations , None of these)
4. ______________ is a long-term action plan for achieving the goals.
   (Strategy , Procedure , Program)
5. Planning needs to be ____________
   (complicated , flexible , rigid)
6. Heuristic technique is a___________ technique.
   (rule of thumb , blind , trial and error)
7. Formal organisation structure is _______________ in nature.
   (official, un-official , un-structured)
8. Delegation of authority _______________ the burden on superior.
   (maintains , reduces , increases)
9. De-centralization is necessary for effective management of a __________ Business organisation. (small , medium , large)
10. _______uses network analysis by identifying critical and non-critical activities.
    (PERT, CPM , Budgetary Control)
11. Noise and distance are _________ barriers to effective communication.
    (physical , cultural , psychological)
12. _______ is a function of leadership.
    (Directing , Confidence , Vision)

B864D237BC9E9D04E0F665F180B05486

B) State whether the following statements are True or False (any ten): (10 Marks)

1. Staffing involves selection of right person for the right job.
2. Division of work leads to specialization.
3. Controlling is a measuring and correcting device.
4. Only external environmental factors are analyzed in the planning process.
5. In Management By Exception, the managers get involved in day to day activities of the employees.
6. Use of technology leads to quick decision-making.
7. Matrix Structure is a combination of project and functional organisation.
8. Tall Organisation Structure has very few levels of hierarchy.
9. Successful Functional Departmentation requires good co-ordination.
10. Leadership is a personal quality.
11. Budgetary Control technique is qualitative in nature.
12. Cultural diversity causes communication problem.

Q 2. Answer any two of the following: (15 Marks)

a) Define Management. Explain the nature of management.

b) Explain the F.W.Taylor's Theory of Scientific Management.

c) Explain the dimensions of management stated by Peter Drucker in Modern Approach.

Q 3. Answer any two of the following: (15 Marks)

a) Define Planning and state its importance.
b) Explain briefly the steps involved in the MBO process
c) What are the essentials of sound Decision Making?

Q4. Answer any two of the following: (15 Marks)

a) Explain the features of Line and Staff Organisation Structure.

b) Discuss Tall and Flat Organisation in detail.

c) What is Delegation of Authority? Describe the process of Delegation of Authority.

B864D237BC9E9D04E0F665F180B05486

SY BCom COM

Q. P. Code: 23778

Q.5 Answer <u>any two</u> of the following: **(15 Marks)**

(a) What is Motivation? State its importance.

(b) Explain the different Styles of Leadership.

(c) What are the essentials of a good Control System?

Q6. Answer <u>any four</u> Short Notes: **(20 Marks)**

i) Indian Ethos in Management

ii) Management Information System

iii) Virtual Organisation

iv) Departmentation

v) Management Audit

vi) Financial factors influencing Motivation

****

Q. P. Code: 23778

[वेळ: ३ तास] [गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानावी.

प्र.१ अ) खालील दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर लिहा. **(कोणतेही दहा)** (१०)

१) हेन्री फेयोल यांनी व्यवस्थापनाची __________ तत्त्वे पुरवली आहेत.
(दहा, बारा, चौदा)

२) संस्कृती गुणविशेष (Ethos) हा मूलतः _________ शब्द आहे जो वैशिष्टये दर्शवितो.
(रोमन, ग्रीक, भारतीय)

३) ________ कौशल्ये यांना आंतर वैयक्तिक कौशल्ये असे ही म्हणतात.
(तांत्रिक, मानवी संबंध, यापैकी कोणतेही नाही)

४) ________ हे ध्येय साध्य करण्यासाठी लागणारी दीर्घकालीन कृती योजना आहे.
(डावपेच, कार्यपद्धती, कार्यक्रम)

५) नियोजन हे ________ असणे गरजेचे आहे.
(क्लिष्ट, लवचिक, कडक)

६) नवगामी/स्वयंशोध तंत्र हे ______ तंत्र आहे.
(रूल ऑफ थम्ब, आंधळे, चाचणी व त्रुटी)

७) औपचारिक संघटन रचना ही _______ स्वरुपाची असते.
(अधिकृत, अनधिकृत, असंरचित)

८) अधिकार प्रदान वरिष्ठांवरील कामाचे ओझे _______ .
(कायम राखते, कमी करते, वाढवते)

९) विक्रेंद्रीकरण _______ व्यवसाय संघटनेच्या प्रभावी व्यवस्थापनासाठी आवश्यक असते.
(छोटया, मध्यम, मोठया)

१०) __________ मध्ये निर्णायक व अनिर्णायक उपक्रम ओळखून नेटवर्क विश्लेषणाचा वापर केला जातो.
(PERT, CPM, अंदाज पत्रकीय नियंत्रण)

११) आवाज व अंतर हे प्रभावी संदेशवहनातील ___________ अडथळे आहेत.
(भौतिक, सांस्कृतिक, मानसिक)

११) ___________ हे नेतृत्वाचे कार्य आहे.
(दिशा दाखवणे, विश्वास, दूरदृष्टी)

B864D237BC9E9D04E0F665F180B05486

Q. P. Code: 23778

प्र.१ ब) खालील विधाने चूक अथवा बरोबर ते सांगा. **(कोणतीही दहा)** (१०)

१) कर्मचारी नियुक्ती करताना योग्य व्यक्तीची योग्य कामाकरता निवड केली जाते.
२) कामाच्या विभागणीमुळे विशेषीकरण शक्य होते.
३) नियंत्रण हे मोजमापाचे व दुरुस्तीचे साधन आहे.
४) नियोजन प्रक्रियेमध्ये फक्त बाह्य पर्यावरणीय घटकांचे विश्लेषण होते.
५) अपवादात्मक व्यवस्थापनामध्ये व्यवस्थापक कर्मचाऱ्यांच्या दैनंदिन कामकाजात लक्ष घालतो.
६) तंत्र ज्ञानाच्या वापरामुळे त्वरित निर्णय घेता येतात.
७) मॅट्रिक्स संघटन रचना ही प्रकल्प आणि कार्यात्मक संघटनेचे एकत्रीकरण आहे.
८) उंच संघटन रचनेमध्ये श्रेणींच्या पातळ्या फार कमी असतात.
९) यशस्वी कार्यात्मक विभागीकरणासाठी चांगला समन्वय आवश्यक असतो.
१०) नेतृत्व हा वैयक्तिक गुण आहे.
११) अंदाजपत्रकीय नियंत्रण तंत्र हे गुणात्मक स्वरूपाचे असते.
१२) सांस्कृतिक विभिन्नते मुळे संदेशवहनामध्ये अडचणी येतात.

प्र.२ खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१५)

अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या. व्यवस्थापनाची वैशिष्टये स्पष्ट करा.
ब) एफ. डब्ल्यू. टेलर यांचा शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
क) आधुनिक दृष्टीकोनातून पीटर ड्रकर यांनी सांगितलेली व्यवस्थापनाची परिमाणे स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१५)

अ) नियोजनाची व्याख्या द्या व त्याचे महत्त्व सांगा.
ब) उद्दिष्टपूर्ती साठी व्यवस्थापन प्रक्रियेतील पायऱ्या थोडक्यात स्पष्ट करा.
क) तर्कशुद्ध निर्णय प्रक्रियेसाठी कोणत्या गोष्टी आवश्यक आहेत ते लिहा.

प्र.४ खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१५)

अ) रेखा व कर्मचारी संघटन रचनेची वैशिष्टये स्पष्ट करा.
ब) उंच व सपाट संघटनेवर सखोल चर्चा करा.
क) अधिकार प्रदान म्हणजे काय? अधिकार प्रदान प्रक्रियेचे वर्णन करा.

प्र.५ खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१५)

अ) अभिप्रेरणा म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व सांगा.
ब) नेतृत्वाच्या विविध शैली स्पष्ट करा.
क) चांगल्या नियंत्रण पद्धतीसाठी कोणत्या गोष्टी आवश्यक आहेत?

B864D237BC9E9D04E0F665F180B05486

प्र.६ थोडक्यात टीपा द्या. **(कोणत्याही चार)** (२०)

१) व्यवस्थापनातील भारतीय संस्कृतीचे गुणविशेष

२) व्यवस्थापन माहिती प्रणाली

३) आभासी संघटन

४) विभागीकरण

५) व्यवस्थापन लेखा परिक्षण

६) अभिप्रेरणेवर परिणाम करणारे आर्थिक घटक

****

SY BCom Law

C0143 / C0830 BUSINESS LAW I

Q.P. Code :20745

[Time: Three Hours] **[Marks:100]**

Please check whether you have got the right question paper.

N.B:
1. All questions are compulsory subject to internal choice.
2. All questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate maximum marks.

Q.1 Answer any **Two** of the following:-

a) Explain the essentials of a valid contract. **10**

b) Discuss the meaning of 'Offer' in a contract and the legal rules regarding offer. **10**

c) Who is competent to contract? Explain the effects of a Minor's agreement. **10**

d) Discuss the essentials of 'consideration' in a contract. **10**

Q.2 Answer any **Two** of the following:-

a) Explain the meaning of 'Free Consent' in a contract. Distinguish between agreements entered into by 'Fraud' and agreements entered into by 'Misrepresentation'. **10**

b) What is a void agreement? Explain the agreements declared void under the Indian Contract Act. **10**

c) Discuss the 'Quasi Contracts' given under the Indian Contract Act. **10**

d) Explain the methods of discharge of a contract by operation of law. **10**

Q.3 Answer any **Two** of the following:-

a) Distinguish between the Contract of Indemnity and the Contract of Guarantee. **10**

b) Explain the Rights of a Bailor in a contract of Bailment. **10**

c) Distinguish between contracts of Pledge and Lien. **10**

d) Discuss the duties of an Agent under the Indian Contract Act. **10**

Q.4 Answer any **Two** of the following:-

a) Explain the essentials of a Contract of Sale and state the classification of goods. **10**

b) Explain the meaning of 'Conditions' and the 'Implied Conditions' under the Sale of Goods Act. **10**

c) Discuss the rules relating to transfers of property in the case of sale of specific goods and the sale of unascertained goods. **10**

d) Explain the concept of 'Unpaid Seller' and the unpaid seller's right of, 'Stoppage of goods in Transit' and 'Right of Resale.' **10**

Q.5 Answer any **Two** of the following:-

a) Explain the essentials of a Negotiable Instrument. **10**

b) Distinguish between a Cheque and a Bill of exchange. **10**

c) Explain the characteristics of a Cheque. Discuss the types of crossing of cheques. **10**

d) Explain the meaning of Payment in Due Course, Noting and Protest under the Negotiable Instruments Act. **10**

****

Q.P. Code :20745

[वेळ : ३ तास] [एकूण गुण : १००]

सूचना : १) सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहिणे आवश्यक आहे.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) वैध करारासाठी आवश्यक गोष्टी कोणत्या आहेत? १०

ब) प्रस्ताव म्हणजे काय? वैध प्रस्तावासाठी आवश्यक असणाऱ्या गोष्टी सांगा? १०

क) करार करण्यासाठी पात्र असणाऱ्या व्यक्ती कोणत्या आहेत? तसेच अज्ञान व्यक्तीने केलेल्या कराराचे परिणाम सांगा. १०

ड) 'प्रतिफल' म्हणजे काय? त्यातील आवश्यक गोष्टी कोणत्या. १०

प्र.२ खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) 'मुक्तसंम्मती' म्हणजे काय? फसवणूक व असत्य विधान (Misrepresentation) यातून केलेल्या करारासंदर्भात फरक स्पष्ट करा. १०

ब) व्यर्थ ठराव म्हणजे काय? भारतीय व्यावसायिक कायद्यान्वये कोणते ठराव व्यर्थ आहेत. १०

क) 'तादृश्य करार' संदर्भात व्यावसायिक कायद्यात कोण कोणत्या तरतूदी आहेत याची चर्चा करा. १०

ड) करार समाप्तीचे विविध मार्ग कोणते? कायद्याच्या नियमाने करार कसे समाप्त होतात. १०

प्र.३ खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) नुकसान भरपाईचे करार व हमीचे करार यातील फरक स्पष्ट करा. १०

ब) निक्षेपाच्या करारात 'निक्षेप गृहीत्याचे' अधिकार स्पष्ट करा. १०

क) तारणाचे करार आणि लिन (lien) यातील फरक स्पष्ट करा. १०

ड) व्यावसायिक कायदा १८७२ अन्वये प्रतिनिधींची जबाबदारी स्पष्ट करा. १०

प्र.४ खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) विक्रीच्या करारातील आवश्यक गोष्टी कोणत्या? १०

ब) माल विक्रीच्या करारातील 'प्रमुख अटी' म्हणजे काय? तसेच सदर करारातील दुय्यम अटी कोणत्या आहेत. १०

क) निश्चित व अनिश्चित मालातील मालकी हक्कातील हस्तांतराबाबत कोणते नियम आहेत? १०

ड) 'अदत्त विक्रेता' म्हणजे काय? प्रवासात माल अडविण्याचा तसेच पुनर्विक्रीचा अधिकार स्पष्ट करा. १०

Q.P. Code :20745

प्र.५ खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) चलनक्षम दस्तऐवज म्हणजे काय? त्यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०

ब) धनादेश व हुंडी (Bill of Exchange) यातील फरक स्पष्ट करा. १०

क) धनादेश म्हणजे काय? तसेच धनादेश रेखांकित करण्याचे प्रकार स्पष्ट करा. १०

ड) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा १८८१ अन्वये यथाविधि देय्यक, नोंदणी (Noting) आणि नोंदणीचा दाखला (Protesting) म्हणजे काय ते स्पष्ट करा. १०

****